(ב) * וְצָרִיךְ לַחֲזֹר (ע) וּלְהִתְפַּלֵּל. וְהָנֵי מִילֵּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַצְמוֹ שִׁעוּר (ג) הִלּוּךְ פַּרְסָה, אֲבָל אִם (ד) יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ * שִׁעוּר פַּרְסָה [ג]יָצָא בְּדִיעֲבַד, (ה) * אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לֹא (ו) יִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיִּבְדֹּק עַצְמוֹ תְּחִלָּה יָפָה. הַגָּה: וְכָל הַנִּצְרָךְ לְנַקְּבָיו אָסוּר (ו) * אֶפִלּוּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, כָּל זְמַן (ז) שֶׁגּוּפוֹ מְשֻׁקָּק מִן הַנַּקְּבִים (הגהות מיימוני פרק ד׳ מהלכות תפלה (פוסק מ)):

ב * [ד]אִם (ח) בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ נִתְעוֹרֵר לוֹ תַּאֲוָה, * יַעֲמִיד עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּגְמֹר וְלֹא יַפְסִיק. וְאִם (ט) בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ נִתְעוֹרֵר, בֵּין לִקְטַנִּים בֵּין לִגְדוֹלִים, * קוֹרֵא כְּדַרְכּוֹ. הַגָּה: וַדְּוָקָא

בְּאֵר הֵיטֵב

כְּבָתֵּי שׁוֹקִים שֶׁל פִּשְׁתָּן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁלּוֹבְשִׁין סַנְדָּל וְהָעָקֵב מְגֻלֶּה. גַּם אֵין לִלְבֹּשׁ בְּתֵי יָדַיִם שֶׁקּוֹרִין הענטשׁ"ך כְּדַרְכָּן עוֹבְרֵי דְּרָכִים, וְקוֹרֵא אֲנִי עֲלֵיהֶם גָּלָל הַבּוֹאֲנִי וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי (תהלים לו יב). בֵּ"ח (ס"א). מיהו אם הַבֶּגֶד אָרֹךְ שְׁחוּפָּה אֶת הָרַגְלַיִם, אוֹ בְּאַרְצוֹת חַמִּין מְאֹד שֶׁעוֹמְדִים שָׁם גַּם כֵּן בִּכְפָנֵי גְּדוֹלִים יָחֵף, אֵין לְחוּשׁ אֶפִלּוּ בִּגְדֵיהֶן קְצָרִים. שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט סק"א) עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ב) **וְצָרִיךְ.** יֵשׁ אוֹמְרִים (ע) דְּדַוְקָא לִגְדוֹלִים, אֲבָל לִקְטַנִּים בְּדִיעֲבַד אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, [א]וְיֵשׁ (ג) חוֹלְקִין: (ג) **הִלּוּךְ פַּרְסָה.** הוּא אַרְבָּעָה מִילִין, [ב]שֶׁהוּא שִׁעוּר שָׁעָה וְחֲמִשָּׁה: (ד) **יָכוֹל לְהַעֲמִיד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר מֵעֵת הַתְחָלַת הַתְּפִלָּה הָיָה בּוֹ כֹּחַ לְשִׁהוֹת שִׁעוּר זֶה. וּמִשֶּׁמֵּת (ג) אֶפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ תַּכָּף אַחַר הַתְּפִלָּה חָלָשׁ וְעָשָׂה צְרָכָיו וְהָיָה בְּתוֹךְ שִׁעוּר הַזֶּה, יָצָא בְּדִיעֲבַד: (ה) **אֲבָל לְכַתְּחִלָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֶפִלּוּ יָכוֹל לַעֲצֹר בְּעַצְמוֹ (ז) יוֹתֵר מִפַּרְסָה, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְרַגִּישׁ בְּעַצְמוֹ קְצָת שֶׁצְּרִיךְ לְנַקְּבָיו. וַאֲפִלּוּ אִם עַל יְדֵי זֶה שֶׁיְּנַקֶּה אֶת עַצְמוֹ (ה) לֹא יִהְיֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, אֶפִלּוּ הָכִי טוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בִּיחִידִי בְּגוּף נָקִי. אֲמְנָם אִם רוֹאֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁיְּבַדֵּק יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה לְגַמְרֵי, הִסְכִּים הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) וּשְׁאָרֵי הָאַחֲרוֹנִים שֶׁמֻּתָּר לְהִתְפַּלֵּל אִם הוּא מִשֵּׁעַר בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲצֹר שִׁעוּר שָׁעָה וְחֲמִשָּׁה: (ו) **אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה.** וְכָל שֶׁכֵּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁאָר בְּרָכוֹת. וּבִדִיעֲבַד מִשְּׁמַע מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז ריש הסימן) דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְקַרְעֵי, וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת (טז.): (ז) **שֶׁגּוּפוֹ מְשֻׁקָּק.** אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מִתְאַוֶּה כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ מִשּׁוּם ׳בַּל תַּשְׁקִיעַ׳, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַצְמוֹ עַד פַּרְסָה. (ו) וּבְפַרְסָה מַתִּר אֶפִלּוּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְהַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְעֵיל בְּסִימָן ו׳ סָעִיף קָטָן ה׳ מַחְמִיר בָּזֶה. וְאִם הוּא (ז) מְלַמֵּד תּוֹרָה לָרַבִּים אוֹ דּוֹרֵשׁ וּבְאֶמְצַע נִצְטָרֵךְ לְנַקְּבָיו, אֶפִלּוּ גְּדוֹלִים, מֻתָּר לוֹ לִשְׁהוֹת עַצְמוֹ, דְּ׳כָּל תַּשְׁקִיעוּ׳ הוּא רַק אִסּוּרָא דְּרַבָּנָן וּמִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת נִדְחֶה: **ב** (ח) **בְּאֶמְצַע.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁקָּדַם הַתְּפִלָּה בְּדַק עַצְמוֹ (ט) אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְנַקְּבָיו כְּלָל, לְךָ אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְעוֹרֵר (ט) אֶפִלּוּ לִגְדוֹלִים אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַפְסִיק בָּאֶמְצַע. וּפְשׁוּט דִּלְאַחַר שֶׁפֵּיֵם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה (י) אָסוּר לוֹ לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ עוֹד וְלֹאמַר קְדֻשָּׁה, כִּי זֶהוּ עִנְיָן אַחֵר, וּכְעֵין דְּאִיתָא לְעֵיל בְּסִימָן נ״ה סָעִיף ג׳ בַּהַגָּ״ה עַיֵּן שָׁם. וְאִם יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ עַד פַּרְסָה עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ז׳: (ט) **בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ הוּא יָכוֹל לֵילֵךְ מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם אַחֵר לִפָּנוֹת שָׁם אוֹ לְהָטִיל מַיִם וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם בְּסוֹף הַסָּעִיף, אֲפִלּוּ הָכִי אִם הוּא רוֹצֶה הוּא יָכוֹל לִקְרוֹת כְּדַרְכּוֹ וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק כֵּיוָן דִּמְקוֹמָם בְּדַק אֶת עַצְמוֹ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יעמיד) דִּבְדִיעֲבַד דְּאֵין מַתִּר רַק עַד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, [ג]אֲבָל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה דְּהוּא עִנְיָן אַחֵר אָסוּר לוֹ לֵאמֹר כֵּיוָן דְּהוּא צָרִיךְ לְנַקְּבָיו, עַל כֵּן יִרְאֶה לְהַפְסִיק עַל כָּל פָּנִים בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, הֶאֱמַת הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים כָּאן (משב"ז ריש הסימן). דְּכָל מָצְאתִי בְּעֵזֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִלְחָמוֹת (טז.) בִּסְפוּגִיא דְּשָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כָּלָּה בְּרָכוֹת כ״ג, עַיֵּן שָׁם:

ב * **אִם בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ נִתְעוֹרֵר וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁנִּשְׁאַר בְּקוּשְׁיָא עַל רְאִיַּת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קלא) דְּאֵינוֹ רְאִיָה, וְלָקַט קוּשְׁיָתוֹ אֲזַלְא לְפִי מָה דְּפִסְקָא לֵיהּ דְּאִם הִתְפַּלֵּל נֶגֶד מִי רַגְלַיִם בְּדִיעֲבַד תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה. אוּלָם לְפִי מָה שֶׁהֲבֵאנוּ לְעֵיל בְּסִימָן (ע״ט) [ע״ח] (ד״ה וכן עיקר) הָרַבֵּה דֵּעוֹת שְׁחוֹלְקִים עַל זֶה, נִיחָא בְּפִשִׁיטוּת. אוּלָם אִי קַשְׁיָא לִי עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ קַשְׁיָא לִי דִּלְמָה הֲבִיאוֹ לְרַשְׁבָּ״א לְדִינָא, דְּהָלֹא עִקַּר רְאָיָתוֹ מִמְּקוֹמוֹ בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ אֲפִלּוּ אִם נִזְדַּמֵּן שָׁפֵי רַגְלַיִם אֲצִלּוֹ בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּבְאוּר הַגְּרָ״א, וְאִם כֵּן לְפִי מָה שֶׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן צ׳ סָעִיף כ״ז בָּזֶה דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּדְיָן זֶה הוּא דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וְחָזַר הַבַּיִת יוֹסֵף עַ״ח (ד״ה היה קורא), אִם כֵּן אַזְלָא לֵיהּ מַמִּילָא רְאָיָתוֹ דִּלְדִין זֶה וְאַפְאֵי הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּדְיָן זֶה הוּא דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וְחָזַר הַבַּיִת יוֹסֵף עַ״ח (ד״ה היה קורא), אִם כֵּן אַזְלָא לֵיהּ מַמִּילָא רְאָיָתוֹ דִּלְדִין זֶה וְאַפְאֵי הֶעְתִּיקוּ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן זֶה לְדִינָא, וְאוּלַי דְּהַבַּיִת יוֹסֵף מִסְתַּפֵּק לֵיהּ טַעְמָא דְּרַשְׁבָּ״א דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר הִתְחִיל בְּהֶתֵּר בְּלִי רְאָיָה:

* **יַעֲמִיד עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּגְמֹר.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) דְּאֵין מֶתֵּר מִן הַדִּין רַק קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ בְּמִגְלָה כ״ג (ע״ב) אֵין פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע וְאֵין עוֹבְרִין לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם וְאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה וְאֵין מַפְטִירִין בַּנְּבִיא פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן שָׁם בְּרַ״ן (יג. ד״ה מתני׳) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (שם פ״ד ה״ד) דְּאָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּכָל אֵלּוּ הֵם כָּל אֶחָד עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְלִכְלָךְ אִם הִתְחִיל אֶחָד מֵהֶן בְּעֲשָׂרָה וְיָצְאוּ מִקְצָתָן דְּקֵיקָא לָן דְּגוֹמְרִין, אֵין רַשַּׁאי רַק לִגְמֹר אוֹתוֹ הַדָּבָר וְלֹא לְהַתְחִיל דָּבָר אַחֵר מִכָּל אֵלּוּ הַנִּזְכָּרִים בְּמִשְׁנָה וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, וּמִמַּילָא פְּשׁוּט דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע דְּהַתִּיר הָרַשְׁבָּ״א לִקְרוֹת כְּדַרְכּוֹ כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בְּהֶתֵּר, הוּא רַק עַד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וְלֹא שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה גּוּפָא דְּהוּא עִנְיָן אַחֵר וְכַנַּ״ל בַּמִּשְׁנָה:

* **קוֹרֵא כְּדַרְכּוֹ. פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם הִתְחִיל לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְקָדַם לָזֶה לֹא הָיָה צָרִיךְ לִגְמֹר בְּאֶמְצַע שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם ׳בַּל תַּשְׁקִיעוּ׳, מַתִּר לוֹ** וְנִתְעוֹרֵר לוֹ תַּאֲוָה דַּמֻּתָּר לוֹ לִגְמֹר אֶת כָּל הַקְּרִיאָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִעִיף ב׳:

* **וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) **לְעִנְיַן קְטַנִּים,** דְּהַיְינוּ אוֹמְרִים קַמָּא וְהוּא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ג סי׳ ה) סוֹבְרִין שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר (וּלְכָרָךְ) [וּלְהִתְפַּלֵּל] בְּדִיעֲבַד, וְהַיְינוּ אוֹמְרִים בְּתַרָא וְהוּא הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וְהַדְּרָךְ הַחַיִּים (דיני תפלת שמו״ע סט״ו) הִסְכִּימוּ דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר (וּלְכָרָךְ) [וּלְהִתְפַּלֵּל]. **וְאֵין כֹּחַ בְּיָדֵנוּ לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם כִּי אַף דְּהָאֲלִיָּה רַבָּה הֵבִיא בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א** (ח״א סי׳ קלא) **וּתְשׁוּבַת רַמ״א** (סי׳ צח) **וּמַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ** (מעדני יום טוב פ״ג סי׳ כד אות ס) **דְּסוֹבְרִין כְּווֹתֵיהּ, עַיֵּן בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים** (שלטי הגבורים סק״ב) **וּבְסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״א) **שֶׁהֵבִיאוּ הָרַבֵּה שִׁטּוֹת הָרִאשׁוֹנִים דְּסוֹבְרִים כְּווֹתֵיהּ דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְלִדְעָתָם אֲפִלּוּ אִם לֹא יָכוֹל לִגְמֹר תְּפִלָּתוֹ דְּבְאֶמְצַע הַתְחִילוּ מֵי רַגְלָיו לְהִיוֹת שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָיו, אֲפִלּוּ הָכִי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁפּוֹסְקִין הַמֵּי רַגְלַיִם וְצָרִיךְ לַחֲזֹר לְתְפִלָּתוֹ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר רַק לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק אֲפִלּוּ אִם הָיָה יוֹדֵעַ מִתְּחִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנַקְּבָיו, עַיֵּן שָׁם:**

* **שִׁעוּר פַּרְסָה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג). **וְהָא דְּלֹא נָקֵט בְּהֶדְיָא שִׁעוּר שָׁעָה וְחֲמִשָּׁה,** כְּתַב בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר **בְּשֵׁם הַגְּנָזִים וְרַבִּים** (גן המלך סי׳ מח) **דְּבָא לְהוֹרוֹת דְּאַף אִם עַל יְדֵי שִׁיּוּשׁ בְּמָקוֹם אֶחָד יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ מְעַט יוֹתֵר, מִכָּל מָקוֹם מִשֶּׁצָּרִינַן כְּאִלּוּ הוּא מֵהֲלָךְ שָׁאִין יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ וְלֵילֵךְ עַד פַּרְסָה.** וְטַעַם לְשִׁעוּר פַּרְסָה עַיֵּן בְּכ״ח (ס״ב) רְעוּלַת תָּמִיד (סק״ג) וּפִרְישָׁה (סק״ב), וּבְחַיֵּי אָדָם (שם) רָאִיתִי טַעַם חָדָשׁ בָּזֶה וְהוּא דְּשִׁעוּרוֹ חַז״ל דְּאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ שִׁעוּר זֶה בְּוַדַּאי כְּבָר נֶהְפַּךְ הַמַּאֲכָל בְּמֵעָיו לְצוֹאָה, וּכְתִיב (תהלים קג א) ׳וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ׳ לְכָךְ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא נִהְירָא דִּלְפִי דְּבָרָיו מַה יַּעֲשֶׂה עִם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (שם) דְּסוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ לִקְטַנִּים בְּדִיעֲבַד תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֶבָה, וְעוֹד דְּאִם כֵּן אִם שָׁעַר בְּעַצְמוֹ לַעֲצֹר שִׁעוּר פַּרְסָה וְעָבַר וְהִתְפַּלֵּל וְאַחַר הַתְּפִלָּה תָּכַף הָלַךְ וְעָשָׂה צְרָכָיו יִתְבַּטֵּל הַתְּפִלָּה מִשּׁוּם זֶה, וְלֹא שָׁמַעְנוּ לְאָחַד שֶׁיִּסְבֹּר כֵּן:

* **אֲבָל לְכַתְּחִלָּה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה) בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ דַּאֲפִלּוּ יוֹתֵר מִפַּרְסָה, כֵּן מוּכָח מִדִּבְרֵי הָרא״ש (פ״ג סי׳ כד), וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (יד. ד״ה אבל), עַיֵּן שָׁם:

* **אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ו) **לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּדִיעֲבַד וּמְמֵילָא דְּכָל שֶׁכֵּן לִשְׁאָר בְּרָכוֹת וַאֲפִלּוּ לִבְרַכַּת הַמָּזוֹן.** וְאַף דִּכְסִימָן קפ״ה בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב אוֹת ב׳ מַשְׁמַע דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְבַעַל לֶחֶם יְהוּדָה (הל׳ קר״ש פ״ג הט״ו) דְּחוֹזֵר אַף בְּדִיעֲבַד אִם אֵין יָכוֹל לְהַעֲמִיד שִׁעוּר פַּרְסָה, וְנִסְתַּפֵּק לוֹ שָׁם רַק לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הֶאֱמַת הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים כָּאן (משב"ז ריש הסימן), דְּכָל מָצְאתִי בְּעֵזֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִלְחָמוֹת (טז.) בִּסְפוּגִיא דְּשָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כָּלָּה בְּרָכוֹת כ״ג, עַיֵּן שָׁם:

ב * **אִם בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ נִתְעוֹרֵר וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁנִּשְׁאַר בְּקוּשְׁיָא עַל רְאִיַּת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קלא) דְּאֵינוֹ רְאִיָה, וְלָקַט קוּשְׁיָתוֹ אֲזַלְא לְפִי מָה דְּפִסְקָא לֵיהּ דְּאִם הִתְפַּלֵּל נֶגֶד מִי רַגְלַיִם בְּדִיעֲבַד תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה. אוּלָם לְפִי מָה שֶׁהֲבֵאנוּ לְעֵיל בְּסִימָן (ע״ט) [ע״ח] (ד״ה וכן עיקר) הָרַבֵּה דֵּעוֹת שְׁחוֹלְקִים עַל זֶה, נִיחָא בְּפִשִׁיטוּת. אוּלָם אִי קַשְׁיָא לִי עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ קַשְׁיָא לִי דִּלְמָה הֲבִיאוֹ לְרַשְׁבָּ״א לְדִינָא, דְּהָלֹא עִקַּר רְאָיָתוֹ מִמְּקוֹמוֹ בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ אֲפִלּוּ אִם נִזְדַּמֵּן שָׁפֵי רַגְלַיִם אֲצִלּוֹ בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּבְאוּר הַגְּרָ״א, וְאִם כֵּן לְפִי מָה שֶׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן צ׳ סָעִיף כ״ז בָּזֶה דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּדְיָן זֶה הוּא דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וְחָזַר הַבַּיִת יוֹסֵף עַ״ח (ד״ה היה קורא), אִם כֵּן אַזְלָא לֵיהּ מַמִּילָא רְאָיָתוֹ דִּלְדִין זֶה וְאַפְאֵי הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּדְיָן זֶה הוּא דִּלְא כְּרַשְׁבָּ״א וְחָזַר הַבַּיִת יוֹסֵף עַ״ח (ד״ה היה קורא), אִם כֵּן אַזְלָא לֵיהּ מַמִּילָא רְאָיָתוֹ דִּלְדִין זֶה וְאַפְאֵי הֶעְתִּיקוּ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן זֶה לְדִינָא, וְאוּלַי דְּהַבַּיִת יוֹסֵף מִסְתַּפֵּק לֵיהּ טַעְמָא דְּרַשְׁבָּ״א דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר הִתְחִיל בְּהֶתֵּר בְּלִי רְאָיָה:

* **יַעֲמִיד עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּגְמֹר.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) דְּאֵין מֶתֵּר מִן הַדִּין רַק קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ בְּמִגְלָה כ״ג (ע״ב) אֵין פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע וְאֵין עוֹבְרִין לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם וְאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה וְאֵין מַפְטִירִין בַּנְּבִיא פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן שָׁם בְּרַ״ן (יג. ד״ה מתני׳) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (שם פ״ד ה״ד) דְּאָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּכָל אֵלּוּ הֵם כָּל אֶחָד עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְלִכְלָךְ אִם הִתְחִיל אֶחָד מֵהֶן בְּעֲשָׂרָה וְיָצְאוּ מִקְצָתָן דְּקֵיקָא לָן דְּגוֹמְרִין, אֵין רַשַּׁאי רַק לִגְמֹר אוֹתוֹ הַדָּבָר וְלֹא לְהַתְחִיל דָּבָר אַחֵר מִכָּל אֵלּוּ הַנִּזְכָּרִים בְּמִשְׁנָה וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, וּמִמַּילָא פְּשׁוּט דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע דְּהַתִּיר הָרַשְׁבָּ״א לִקְרוֹת כְּדַרְכּוֹ כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בְּהֶתֵּר, הוּא רַק עַד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וְלֹא שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה גּוּפָא דְּהוּא עִנְיָן אַחֵר וְכַנַּ״ל בַּמִּשְׁנָה:

* **קוֹרֵא כְּדַרְכּוֹ. פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם הִתְחִיל לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְקָדַם לָזֶה לֹא הָיָה צָרִיךְ לִגְמֹר בְּאֶמְצַע שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם ׳בַּל תַּשְׁקִיעוּ׳, מַתִּר לוֹ** וְנִתְעוֹרֵר לוֹ תַּאֲוָה דַּמֻּתָּר לוֹ לִגְמֹר אֶת כָּל הַקְּרִיאָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִעִיף ב׳:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ג סי׳ ה): (ג) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני תפלת שמו״ע סט״ו): (ג) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה שעור): (ד) מִבְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל): (ס) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם): (ו) מוּכָח מִפְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סק״א) וּבְאוּר הַגְּרָ״א: (ז) בַּיִת יוֹסֵף סִימָן ק״ג (ד״ה וכתוב בתרומת הדשן) בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ סז) וּפְרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ג׳ (משב״ז) אות י״ג: ב (ם) לְבוּשׁ (ס״ג): (ע) מִתְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קלא): (י) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה יעמיד):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שלקטנים אין צריך לחזור ולהתפלל. **ב]** עיין בשו״ע הרב (סי׳ תנט ס״י) שכתב לענין שיעור חימוץ שלענין הלכה העיקר שמיל הוא כ״ד דקות [ולפ״ז פרסה הוא שעה ול״ו דקות], ומ״מ יש להחמיר כהדעה שמיל הוא ל״ח דקות. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: אבל באמצע קריאת שמע וברכותיה אם **המשך בסוף הספר**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן צב

קכה:

ה מִימוּנִי שם.
ו בְּרכוֹת (מ"ו) [ט"ו] (ס"ג).

(י) שֶׁאֵינוֹ מִתְאַוֶּה כָּל כָּךְ דְּאִית בֵּיהּ מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁקִיעוּ, (יא) * אֲבָל בְּלָאוֹ הָכִי * יוֹתֵר טוֹב לְהַפְסִיק, (תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ס"ס) סִימָן קל"א פָּסַק דְּמַתָּר וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן ט"ז פָּסַק דְּאָסוּר, וְצָרִיךְ לְחַלֵּק (ג) כְּנִ"ל). (יב) [א]וְאִם רָצָה לְהַרְחִיק וּלְהָטִיל מַיִם, עוֹשֶׂה: ג [ב]צָּרִיךְ קֹדֶם תְּפִלָּה לְהָסִיר כִּיחוֹ וְנִיעוֹ וְכָל דָּבָר הַטּוֹרְדוֹ: ד * [ג]צָּרִיךְ (יג) לְרַחֵץ יָדָיו (ד) [ד] (יד) בְּמַיִם, אִם יֵשׁ לוֹ. וְאִם אֵין לוֹ, (טו) צָרִיךְ (טז) לַחֲזֹר אַחֲרֵיהֶם עַד (ה) פַּרְסָה. וְהָנֵי מִילֵּי כְּשֶׁהוּא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ד] **בְּמַיִם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְרַמְבָּ"ם (פ"ד ה"ג) כָּתַב גַּם כֵּן שֶׁיִּרְחַץ רַגְלָיו וְהָרַאֲב"ד הִשִּׂיגוּ, וְעַיֵּן בְּשו"ת וָשָׁב הַכֹּהֵן (סי' א) מַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיָן זֶה:

וּבְצִבּוּר אַף תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן מוֹדֶה דְּשָׁרֵי, דְּגָדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, וְאַף בְּיָחִיד יֵשׁ לִסְמֹךְ אַרַשְׁבָּ"א דְּשָׁרֵי, עַיֵּן שָׁם: ד (ז) **בְּמַיִם.** וְאֵין הַנְּגוּב מְעַכֵּב כְּשֶׁאֵינוֹ בְּנִטְילָה לְאָכֵל. בִּרְכַּת אַבְרָהָם (ס"ג): (ה) **פַּרְסָה.** אם לא יִצְטָרֵךְ לַיְלָה יְחִידִי. לְחֶם חֲמוּדוֹת (פרק ב אות לט). וְשִׁעוּר פַּרְסָה הוּא שָׁעָה וְחֹמֶשׁ. עֶטֶרֶת זְקֵנִים (ס"א). וְכָתַב בַּ"ח (ס"ג) כֵּיוָן דְּאֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחַר מַיִם לִקְרִיאַת שְׁמַע לְכַלִּי עַלְמָא, הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְהַסְמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אֵין לַחֲזֹר אַחַר מַיִם גַּם לִתְפִלַּת שַׁחֲרִית, וְהָכִי נָקְטִינַן דְּלֹא כְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"י) חוֹלֵק עָלָיו, וְכָתַב דְּהָא אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן ס"ו (ס"ט) עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

בְּיָכוֹל לַעֲמֹד עַד פַּרְסָה. בֵּ"ח (ס"ב) עַיֵּן שָׁם. וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"א) מַקֵּל בְּיָכוֹל לַעֲמֹד עַד פַּרְסָה אִם יַעֲבֹר זְמַן הַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ג) כָּתַב בְּשֵׁם הַפ"ח לְהַקֵּף עַיִן שָׁם, וְלֹא דָק: ב (ג) **בְּאֵר אַבְרָהָם** (סק"ב) כָּתַב וְנִרְאֶה לִי דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ"א, שָׁם, וְלֹא דָק: ד (ז) **בְּמַיִם.** וְאֵין הַנְּגוּב מְעַכֵּב כְּמוֹ שֶׁמְּעַכֵּב בִּנְטִילָה לְאָכֵל. בִּרְכַּת אַבְרָהָם (ס"ג): (ה) **פַּרְסָה.** אם לא יִצְטָרֵךְ לַיְלָה יְחִידִי. לְחֶם חֲמוּדוֹת (פרק ב אות לט). וְשִׁעוּר פַּרְסָה הוּא שָׁעָה וְחֹמֶשׁ. עֶטֶרֶת זְקֵנִים (ס"א). וְכָתַב בַּ"ח (ס"ג) כֵּיוָן דְּאֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחַר מַיִם לִקְרִיאַת שְׁמַע לְכַלִּי עַלְמָא, הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְהַסְמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אֵין לַחֲזֹר אַחַר מַיִם גַּם לִתְפִלַּת שַׁחֲרִית, וְהָכִי נָקְטִינַן דְּלֹא כְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"י) חוֹלֵק עָלָיו, וְכָתַב דְּהָא אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן ס"ו (ס"ט) עַיֵּן שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

לִשְׁמֹעַ כָּל קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְלַעֲנוֹת בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, עַד מַפְטִיר שֶׁנִּקְרָא עִנְיָן אַחַר וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן נ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ו) כֵּיוָן שֶׁהַתְחִיל בְּהֶהָר. **וְכֵן הוּא הַדִּין בְּאֶמְצַע הַלַּיל וּמִגִּלָּה וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְכָל כִּי הַאי גַּוְנָא, מַתִּר לוֹ לִגְמֹר אֶת הָעִנְיָן בְּדִרְכּוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְאַוֶּה כָּל כָּךְ שֶׁיִּהֶא בּוֹ מִשּׁוּם 'כָּל תַּשְׁקִיעוּ'. וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין בְּדִבְרֵי תוֹרָה אִם הוּא לוֹמֵד לְעַצְמוֹ וְקֹדֶם הַלִּמּוּד לֹא הָיָה צָרִיךְ לִנְקֹבִי וּבְאֶמְצַע עִנְיָנָא נִתְעוֹרֵר לוֹ תַּאֲוָה קְצָת, אַף שֶׁהוּא מִשְׁעַר בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲצֹר אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁעוֹד פַּרְסָה, אֲפִלּוּ הָכִי מַתִּר לוֹ לִגְמֹר אֶת הָעִנְיָן,** וְאֵין לְדַחוֹת דְּשֶׁם בְּקְרִיאַת שְׁמַע עִם בִּרְכוֹתֶיהָ הוּא הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד וְשַׁיָּךְ לוֹמַר לִגְמֹר הָעִנְיָן כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הַתְחִילוֹ וְכֵן בְּקְרִיאַת הַתּוֹרָה וּבְכָל הַנַּ"ל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה מַה שֶּׁיָּךְ בָּזֶה גְּמָר, וְאֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר דְּיִהְיֶה בָּזֶה עִדּוּי מַחֲמַת הַתְחָלָה, דָּזֶה אֵינוֹ דָּגֵם בְּדִבְרֵי תוֹרָה מֵצִינוּ שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן מַחֲמַת שֶׁהִתְחִיל כְּבָר עַיֵּן שַׁבָּת י"א עַמּוּד א' בְּגֶמָרָא וּבְמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן ק"ו סָעִיף קָטָן ו'. **וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה לִי דְּאִם עַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּפְסִיק עַתָּה יִגְרֹם לוֹ אַחַר כָּךְ בְּטוּל תּוֹרָה, בְּוַדַּאי יִגְמֹר אֶת הָעִנְיָן, וּבִקְרָט אִם הוּא רַק הִתְעוֹרְרוּת בְּעַלְמָא וְיָכוֹל לַעֲצֹר עַצְמוֹ עַד פַּרְסָה דְּאֵין לוֹ לְהַחְמִיר בָּזֶה:**

*** אֲבָל בְּלָאוֹ הָכִי.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יא) **בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְעִנְיַן תְּפִלָּה. וּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע גַּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם מוֹדֶה דְּאִם מִתְאַוֶּה כָּל כָּךְ דְּאִית בֵּיהּ מִשּׁוּם 'כָּל תַּשְׁקִיעוּ' מִחֲיֵב לְהַפְסִיק וְלִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ** כֵּיוָן דְּיָכוֹל לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע [פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז ריש הסימן)], **וְכֵן לְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים הַנַּ"ל:**

*** יוֹתֵר טוֹב לְהַפְסִיק.** וְאִם הִפְסִיק וְעָשָׂה צְרָכָיו וְשָׁהָה עַל יְדֵי זֶה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּה, **בִּתְפִלָּה לְכוֹלֵי עָלְמָא חוֹזֵר לְרֹאשׁ,** וְכֵן בְּקְרִיאַת שְׁמַע לְפִי מַה דְּפָסַק הָרַמ"א **לְעֵיל בְּסִימָן ס"ה** (ס"א). **אַף בִּדְלֹא שָׁהָה** אֵינוֹ מְבֹרָר אֶצְלִי הַיטֵב, דְּלִכְאוֹרָה הָיָה לוֹ אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ דְּאַף מַאן דְּסָבִירָא לֵיהּ [בְּרָכוֹת (כ"ג) כ"ב] (ע"ב)] בְּמִים שׁוֹתְתִין עַל בְּרָכָיו דְּחוֹזֵר לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק, הַשְׁתָּא מִשּׁוּם דְּגָבְרָא חֲזֵיָא, וּפֵרַשׁ שָׁם הָרא"ש (פ"ג סי' כג) וְהָרַשְׁבָּ"א בְּתִשׁוּבָה (ח"א סי' קלא) דְּאַף בְּצַע הַשְׁתִּיתָה הוּא רְאוּי מִן הַתּוֹרָה, מִשְׁמַע הָא לָאו הָכִי כֵּיוָן שֶׁנִּזְדַּמְּנָה שָׁעָה אַחַת שׁוּב אֵינוֹ חוֹזֵר וְנִרְאֶה, וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן עֲשִׂיַּת צְרָכָיו דְּאָסוּר אֲז מִן הַתּוֹרָה, מִמֵּילָא לְכוֹלֵי עָלְמָא דְּחוּי. וְלִא דְּמֵי לְמַהֲלַךְ בְּמְבוֹאוֹת הַמְּסֻגָּפוֹת דְּצָרִיךְ שֶׁהִיא לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְכִדְאִיתָא בְּסִימָן פ"ה (ס"א), שְׁאנִי הָתָם דְּהָאִישׁ רָאוּי רַק הַמָּקוֹם אֵינוֹ רָאוּי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרא"ש שָׁם. אוּלָם בְּאֶמֶת יֵשׁ לְדַחוֹת דְּסִבְרָת גְּבִרָא דְּחוּי לֹא מְהַנֵּי רַק בְּצִרּוּף שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לַעֲמֹד מִתְּחִלָּה לְהִתְפַּלֵּל כֵּיוָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִנְקֹבִי וְכֵן מוּכָח שָׁם בְּהָרא"ש, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דְּאֵירְעִי דְּבָדֵק עַצְמוֹ מִתְּחִלָּה, [אַף כָּל זֶה יֵשׁ לְדַחוֹת לְהָרא"ש, אֲבָל לֹא לְהָרַשְׁבָּ"א דַּהֲלֹא לְדִידֵיהּ אֵירְעִי הָהִיא בְּרִיְיתָא דְּמַיִם שׁוֹתְתִין גַּם כֵּן בְּלֹא הָיָה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לִנְקֹבִי רַק בְּאֶמְצַע נִתְעוֹרֵר לוֹ דָּבָר זֶה, וַאֲפִלּוּ הָכִי קָאָמַר הַגְּמָרָא רַק מִשּׁוּם דְּגָבְרָא חֲזֵי מִדְּאוֹרַיְתָא]. וְיֵשׁ לוֹמַר עוֹד לְפִי מַה דְּמַשְׁמַע שָׁם מִדְּבָרֵי הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה (יד. ד"ה וכתב רבינו הא') דְּאִם נִסְבַּר שֶׁהָא כְּדֵי לִגְמֹר כַּלָּהּ אֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ, לְיָקָא שׁוּם אָמוֹרָא דְּיִסְבַּר בְּדִלֵּא שָׁהָא לִגְמֹר כַּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ מַחֲמַת אָנֹס וְכֵן מִשְׁמַע שָׁם מִדְּבָרֵי הָרא"ש, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ לְפִי מַה דְּאָנוּ קַיְמָא לָן לַהֲלָכָה. גַּם יֵשׁ לוֹמַר דְּכָל זֶה אָנוּ צְרִיכִין לִדְחוֹק עַצְמָנוּ לְפִי פְּרוּשָׁם, אוּלָם לְפִי פֵּרוּשׁ רַשְׁ"י (כג. ד"ה ומר סבר) דְּפָרַשׁ מַר סָבַר גְּבִרָא חֲזֵיָא הָיְינוּ מִתְּחִלָּה בְּצַע שֶׁעָמַד לְהִתְפַּלֵּל, וְאִם כֵּן לְפִי זֶה אֶפְשָׁר דְּסִבְרִינְהוּ לֵיהּ לְרַשְׁ"י דְּאֲפִלּוּ אִם בְּאֶמְצַע הַפְּסִיק בְּאֵיזֶה דָּבָר שְׁפִּדְאוֹרַיְתָא אָסוּר אֲז לוֹ לֵאמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדוּשָׁה אֲפִלּוּ הָכִי מִיקְרֵי גְּבִרָא חֲזֵיָא. וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק ב) דְּכָתַב שֶׁלֹּא יַפְסִיק בְּדִבּוּר בְּעוֹשֶׂה צְרָכָיו בְּאֶמְצַע, מַשְׁמַע דְּסִבְרִינְהוּ לֵיהּ דְּאֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְנִרְאֶה דְּנָקֵל לֵיהּ זֶה מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים דְּכָתְבוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁתָּמָא שֶׁהָא לִגְמֹר כַּלָּהּ, מַחֲמַת אָנֹס שֶׁהָיָה הָאִישׁ אֵינוֹ רָאוּי אוֹ הַמָּקוֹם אֵינוֹ רָאוּי חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְלֹא כָּתְבוּ דְּזֹקֶא אִם הָאִישׁ אֵינוֹ רָאוּי בְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן כְּגוֹן הַהִיא דְּמַיִם שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו, מַשְׁמַע דְּסִבְרִינְהוּ לֵיהּ דְּאֲפִלּוּ בְּמִלְּתָא דְּאוֹרַיְתָא **אֵין חוֹזֵר לְרֹאשׁ:**

ד * צָרִיךְ לְרַחֵץ יָדָיו. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יג) **בְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבָּ"ם לְעִנְיַן דִּיעֲבַד. וְהִנֵּה** בְּסִימָן יְדַיִם מִשּׁוּם וְהָרַמְבָּ"ם כָּתַב דְּהַפְּלָה מִשּׁוּם זֶה. וְהִנֵּה אַף דְּדַעַת הָרַמְבָּ"ם מַשְׁמַע דְּהָנֵי מִילֵּי בְּסִימָן יְדַיִם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים, מִכָּל מָקוֹם אֵין נָקֵל מִינָּהּ לָן בָּזֶה, דְּכִבְרֵי כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ר"א אדרבה) דְּלִכְלָךְ אֵין אָנוּ מְבָרְכִין בְּסִימָן יְדַיִם מִשּׁוּם דַּעַת הָרַ"ן (פסחים כה. ד"ה דלמא) וְהַיַּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּבְּא בַּשּׁוּר דְּסִבְרִינְהוּ כְּשֵׁרִים לְתְפִלָּה וּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, אִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן לְעִנְיַן לְחַזֵּר הַתְּפִלָּה. וּמִלְּבַד כָּל זֶה קָשֶׁה לְיַרֵד הַיַּטֵב לְסוֹף דַּעַת הָרַמְבָּ"ם בְּכָל הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים לְבַד מִזֶּה בְּאֵר הָרַמְבָּ"ם בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל וּכָזֶה לֹא בַּאֵר כְּלוּם, שֶׁמָּא מִינָּהּ דְּהָיְינוּ דְּתְפִלָּתוֹ לֹא הָיְתָה כְּהָגֵן שֶׁהָיְתָה בְּיָדַיִם מוֹהָמוֹת, אֲבָל לֹא יְחַיֵּב מִשּׁוּם זֶה שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל. עַל כֵּן **נִרְאֶה לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי דַּאֲפִלּוּ לְדַעַת הָרַמְבָּ"ם אִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת מִלְּמוּלֵי זֵעָה עַל יְדֵי שְׁחִיקָה רֹאשׁוֹ אוֹ גְּבִינָה בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹשֵׁף, אַף שֶׁלְּכְתְּחִלָּה וְאַף לְכַתְּחִלָּה אָסוּר לִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל** וּכְדִלְעֵיל בְּסוֹף סִימָן ד', **מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אֵין חוֹזֵר.**

וּמְצָאתִי קְצָת רְאָיָה לִדְבָרֵינוּ מִדִּבְרֵי הָרַמְבָּ"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהָלְכָה י"א הָיְתָה נְטוּשַׁת וכו' אוֹ יָדָיו מְטֻנָּפוֹת מִבֵּית הַכִּסֵּא וכו', עַיֵּן שָׁם, וְהוּבְּא דְּבָר זֶה לְעֵיל בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן ע"ו סָעִיף קָטָן ג', וְהִנֵּה קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה דִּין אֶחָד לָהֶם דְּאִסּוּר בְּיָדַיִם מְזֻהָמוֹת כְּדִמְשְׁמַע בְּרַמְבָּ"ם פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת הֲלָכָה ב', וּבְפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה"י) בְּוַדַּאי אֵירְעִי בְּלִי נְטִילָה וַאֲפִלּוּ הָכִי הַקְּרִיאַת שְׁמַע אֵינָהּ נִבְטֶלֶת מִשּׁוּם חִסָּרוֹן נְטִילַת יָדַיִם, הָרַמְבָּ"ם לֹא נָחִית לָהּ לְכָאן מִשּׁוּם דְּאֵירְעִי כְּאן רַק בְּדִין קְרִיאַת שְׁמַע וְנִקֵּל מִינָּהּ לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם נִימָא דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד מַבִּיא לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, לֹא שַׁיָּךְ הַאי דִּינָא כְּלָל, וְאַף שֶׁפְּסָסִים שָׁם הָרַמְבָּ"ם וְכַמָּה גְּאוֹנִים הוֹרוּ שֶׁאָסוּר וכו' וְכֵן רְאוּי לַעֲשׂוֹת, הָיְינוּ גַּם כֵּן רַק לְכַתְּחִלָּה וְכִדְמוּכָח מִכָּאן שָׁם דְּבּוּר הַמַּתְחִיל וְכַמָּה גְּאוֹנִים וכו', וְרָאִיתִי בְּפִרְי מְגַדִּים

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכתב בשו"ע הרב (ס"ב) שזה מיירי בקטנים, אבל לגדולים צריך להעמיד עצמו אם יכול, ולא יפסיק אפילו בקריאת שמע וברכותיה (או אפילו בפסוקי דזמרה מברוך שאמר ואילך). **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) פסק שבתפילה לא יפסיק אפילו אם הוא בענין שיש בו משום בל תשקצו, שלא התירו להפסיק באמצע תפלת י"ח אלא משום חשש סכנות נפשות בלבד. ובאמצע קריאת שמע וברכותיה אם הוא בענין שיש בו משום בל תשקצו מפסיק בין לקטנים בין לגדולים. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב, שאם אינו יכול להעמיד עצמו אפילו עד שיסיים תפילתו, יפסיק לגדולים, אבל לקטנים לא יפסיק, ואפילו מים שותתין על ברכיו ממתין עד שיכלו המים וחוזר לתפילתו, ואין צריך להרחיק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah